

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za štiri leta Din 150, za pol leta Din 300, za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na uprave Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2203. Štev. čekovnega računa 14.000

Pomembne besede

Ob priliki je izrazil naš nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič obžalovanje, da ne najde tal ideja Krekove mladine tudi na kmetih. To so pomembne besede. Izrečene so bile pač radi tega, ker je spoznal nadškof potrebo, da bi se presadil ta pokret tudi med podeželsko ljudstvo. Ali z drugimi besedami. Vladika dr. Jeglič je prišel kot dalekoviden mož do spoznanja, da bi moralo iti slovensko ljudstvo v svojem udejstvovanju kot katoličani drugo pot. Danes ni potrebno in bi bilo tudi brez pomena, če bi hotel kdo tajiti, da predstavlja krščansko-socialistični pokret v tedanji formi prelom s preteklostjo. Ta pokret pomeni bojno napoved polovičarstvu in konketiranju s temi ali onimi strujami, ki predstavljajo izrazite izjemalce delovnega ljudstva in zastrupljevalce poštenega mišljenja v javnosti.

Preorientacija bi bila nujna in je skrajno potrebna. Razvoj dogodkov gre tako hitro, da bo stavil nam katoličanom in vsemu človeštvu vprašanje ali — ali. Ali smo tako uvidevni in tako močni, da bomo napovedali boj lažnjivosti sedanjega časa. Kar se danes dogaja na svetu, je ena sama velika laž in njena zaveznica — neodkritosrčnost. Pa naj motrimo vojno na daljnem vzhodu, pa naj beremo besede »gospodarskih strokovnjakov« o velikem pomenu sedanjega gospodarstva, pa naj slišimo o moralni kvaliteti političnega udejstvovanja, pa naj se pojejo slavospevi o veliki sili, ki ga predstavlja krščanstvo — vse skupaj je laž, ker vse to ni v skladu z blagom človeštva, še manj pa z Resnico. Mlajši pokreti ne samo pri nas, ampak tudi drugod se zavedajo tega. Ker ne iščejo sebe, ampak idejo, jo poudarjajo tako izrazito in brez ovinkov, da ta ali oni maje z glavo. Drugega ne more, kakor da se skrjuje za kakšne formalne plotove in strelja izza njih. Le tam se čuti junaka, na planem ne.

Ravno taki zaplotovci dokazujejo, da nekaj ni v redu. Včasih je bila med katoličani borbenost. Niso poznali lastnih ugodnosti, ali po domače korit, ideja je bila, ki jim je diktirala. Zato smo rastle pri nas in drugod. Žive ohrani ljudi le tesna vez z idejo. Taka vez pomeni borbo, borba življenje, življenje napredek — luč. Nesreča za vse katoličane, tudi mi Slovenci nismo izvzeti, je bila, da so prišli na površje politični katoličani. Politika je potrebna in koristna. Toda le, dokler je v resnici politika. V tej obliki je pa le toliko časa, dokler je pod nadzorstvom ideje. Katoličanom politikom bi morala biti absolutna vodnica — vera. Sedaj pa presodimo po resnici in pravici, če je taka politika Kaasa, ali politika Seipala.

Seveda sedanje stanje ni plod le današnjih dni. To je končni rezultat večletnega razvoja. Politika je slabo vplivala na svetno in duhovsko inteligenco, jo je poplitvila, navadila lagati sami sebi, če je šlo za to, da potisnejo v stran idejo v blagor »katoliške« politike. Posledica je bila, da se nismo poglobljali v načelna vprašanja, da smo prezrli razvoj dogodkov, zlasti nismo zasledovali socialna vprašanja tako intenzivno in s tako silo, kakor bi morali, če bi bili v resnici iskreni katoličani. Imeli smo katoliške shode in resolucije katoliških shodov. Toda le bolj radi zunanje formalnosti, sicer bi se zživili v sklepe, da bi postala misel meso. Pasli smo prav pošteno lenobo. Samo nekaj ljudi se je brigalo za politiko, da je komandiralo in izvajalo neizprosen absolutizem v imenu vere. Ta politika pa ni postala last ljudstva.

Zato pa ni danes naše ljudstvo, ki je uživalo dobrih trideset let tako vzgojo prav nič dovezetno za nove smernice. Jih ne razume. Ve, da nekaj ni v redu. Toda oči se mu še niso odprle. Resno čtivo mu je pretežko. Če vračajo celo odvetniki »Delavsko Pravico«, češ da je presuhoparna in le za delavstvo, ali se naj čudimo, da tudi posestnik ne more prebaviti tega materijala.

Ali se naj čudimo, da toži delavstvo, da ga ne razume duhovščina. Kako? Saj ni nikoli — z malimi častnimi izjemami — študirala njegovih potov, se zživela v njegovo dušo, iskala ž njim stike. Radi tega tudi ni stopila na njegovo stran brez pridržka. Podjetnik-kapitalist je imel vedno toliko dobrih lastnosti, da ga je bilo nemogoče zavreči.

In svetna inteligenca! Tudi žalostno poglavje. Kreka kličejo, s Krekom se ponašajo. Toda, ko bi vstal on, borec za poštenost, doslednost, za nepotvorjenost, bi jim zaklical: »Vi ste navaden buržuá in še prav plitev buržuá.«

J. Rozman:

Alkohol in delavstvo

Delavstvo bi moralo še posebno napovedati boj alkoholu, ker mu v veliki meri ubija vsako delavnost in aktivnost. Zato je pri stremljenju delavstva za izboljšanje svojega duhovnega in ekonomskega življenja, v borbi za neodvisnost velika in močna ovira ravno alkohol.

Delavstvo, ki je vdano alkoholu, ni sposobno za obrambo svojih pravic. Danes, ko je življenje tako težko, ko se z dneva v dan porajajo in odpirajo nove težave, ko se nalažajo nova bremena, je tragika takega delavstva tem večja. Delavci padajo pod pezo teh dnevnih težav v še večjo nesrečo. Uničujejo se moralno in končno tudi gospodarsko. Žene in otroci neizmerno trpe ravno radi tega, ker njihovi očetje ne znajo pravilno ceniti dela svojih rok in velike odgovornosti, ki jo imajo napram svojim družinam. Tam, kjer bi našli moralno oporo, je ne iščejo. Njim ni mar delavska skupnost in edinost. Oni so svet zase, kjer so samim sebi začetek in konec.

Strokovna organizacija in borba, ki jo bije tudi za njihovo existenco in pravice, jim je deveta brigada. Žrtve k zgradbi delavskega pokreta so jim tuje in nezane. Nikakor ne morejo doumeti pravega delavskega tovarništva. Poudariti pa moram: da so čestokrat delavci pri tem krivi le neposredno, kajti nudi se jim le preveč priložnosti za pitje in zapravljanje svojega zaslužka, čisto v tovarni sami. Obsodbe vredno je, da imajo razni podjetniki gostilniške lokale v tovarniških prostorih ali vsaj blizu tovarne. Tu dobivajo delavci na račun svojega krvavo prislužene denarja strup alkohol. Tukaj se ubija delavstvo moralno in ekonomsko. Pa ne samo delavstvo po tovarnah, tudi naši ubogi viničarji, so tu živo prizadeti. Ze itak nič ne zaslužijo, pa se jim namesto plače vsiljuje nekaka vinska brozga. Kaj hoče z njo? Prodati je ne more, mora jo popiti. Tako se tukaj niza dvojno gorje. Viničar pije in popije svoj zaslužek, postane brezbrizen za vse, kar je okrog njega. V svoji vinjenosti naredi napake, na kar ga vinogradnik odpusti. Kdo nosi tu večjo krivdo in odgovornost? Ali ubogi delavec viničar, ki je prisiljen jemati zaslužek v vinu, ali tisti, ki mu ga daje?

Tako pada moralni nivo teh ubogih delavcev pod minimum. Ker je njihova duševnost razbita in razdvojena, tudi njihov ekonomski položaj ni veliko boljši. Nobeno delo, ki zahteva večje previdnosti in paznje, se jim ne poveri. Koliko se radi tega zgodi nesreč. Posebno pri strojnem delu. Statistično je ugotovljeno, da se zgodi največ nesreč o po-

Ni čudno, da je vse tako razdrto in vse hlasta za razjasnitvijo. Za nas je jasno. Življenje moramo vzeti takšno, kakršno je. Zavedati se moramo, da smo navezani le nase. Taka zavest je potrebna radi tega, da ne bodo tovariši po deželi malodušni, če vidijo, da nimajo ponekod razumevanja ali pa celo nasprotovanje. Nekateri hočejo v svoji ogorčenosti iskati uteh celo v nasprotnem taboru — pri marksistih. Za zavednega katoličana ne bi bila to nikaka rešitev. Nasprotno. Poslabšanje.

Če smo to, kar hočemo biti, potem je edina naša dolžnost vztrajati, naprej delati in trpeti. Saj ne vemo, kdaj in v kaki obliki bo vzkliklo zrnje, če je zdravo. Naš škof dr. Gregorij Rožman je pokazal odločno in jasno, da mora priti tudi v tem pogledu izprememba. Za nas pa je dovolj veliko plačilo, da imamo zavest, da delamo za naše ideje nesebično in neustrašeno. V tej zavesti je pa tudi nezlomljiva moč našega pokreta.

nedeljkih in dnevih po praznikih. Jasen dokaz, da tedaj delavci niso radi vinjenosti in prečutnih noči tako pazljivi kot sicer.

Naše delavstvo se more meriti s svojo pridnostjo in sposobnostjo z vsakim delavstvom drugih narodnosti. Samo eno napako ima in to vsi poudarjajo: da je velik prijatelj alkohola.

Rešitev in boljša bodočnost je samo v treznosti. Tukaj se morajo zastaviti vse sile. Ako nam bo delo v tem pravcu uspelo, smo lahko uverjeni, da je 50% borbe, ki jo bije delavstvo, že dobljene.

Velike in težke naloge še čakajo delavski stan.

Borba za vsakdanji kruh postaja vedno ostrejša. Vzdržati to, kar si je delavstvo s tako velikimi napori in žrtvami priborilo, popravljati, na novo graditi mora biti parola delavstva. Za to veliko in težko delo pa je treba sposobnih, izobraženih, agilnih in predvsem treznih delavcev.

Namesto v gostilno, ven v božjo naravo. V zimskem času pa dobro knjigo v roke. Razvedriti telo in duha od narpornega tovarniškega dela; čitati z razumevanjem delavski tisk in slediti delu tistih, ki z iskrenim srcem delajo za delavstvo. Pa ne samo to. Pristopiti v njihove vrste, pridružiti se jim in pomagati, da bo moč organiziranega in treznega delavstva čim večja.

Kdo ne bi z večjim zadoščenjem in veseljem pozdravljal klic po treznosti, kot delavske strokovne organizacije? Kajti one se v polni meri zavedajo, da je treznost predpogoj vsakemu napredku, posebno za napredek delavstva. Da je treznost temelj, na katerem bo mogoče graditi boljšo delavsko kulturo, iz katere bo vzkliklo novo, lepše življenje za delavski stan. Napredek, ki bi ga v tem pravcu mogli pokazati, bo vsem posebno pa delavstvu stotero poplačan.

Zato morajo posebno delavske strokovne organizacije živo propagirati med delavstvom treznostno gibanje. Vsaka krajevna organizacija naj bi si osnovala treznostni krožek. Centrale naj bi jim pa dajale primerna navodila.

Ta propaganda naj bi našla tudi praktičen odmev in sicer: Delavski tisk naj bi od časa do časa posvetil nekaj vrstic in pokazal vse zle posledice alkohola, ki uničuje našega delavca in njegove družine.

Na delavskih sestankih, predavanjih naj bi se v besedi in sliki navajalo delavstvo k treznosti.

Skrbi naj se, da se v vseh večjih delavskih rajonih otvorijo brezalkoholne gostilne.

V čem je moč boljševizma

(Iz Coudenhove-Kalergijeve knjige Stalin & Co.)

Boljševiška država.

Boljševiška država je organ komunistične cerkve. Torej država je podvržena cerkvi. Radi tega je ustavna zgradba sovjetske federacije le fasada. Problem upravne tehnike. Prava zgradba sovjetske sile ima trdnjše temelje.

Temelj tej hierarhični državi tvori delovno ljudstvo Rusije. Velika večina kmetov in majhna manjšina industrijskih delavcev.

Cez to silo vlada razred: industrijsko delavstvo. Čez ta razred vlada mala manjšina: komunistična stranka.

Cez stranko vlada strankino predsedstvo, nad predsedstvom glavni tajnik.

Ta sistem se ne opira na nezanesljiva tla javnega mnenja in svobodnih volitev, ampak na javno volilno pravico, na strankni teror in na policijo. Največje odločitve se sklenejo v najožjem krogu. Lokalni sovjeti niso celice, ampak izvršujoči organi državne sile.

V vseh bistvenih vprašanjih vladajo metode diktature in absolutizma. Vsak odpor zadušijo s silo.

Celo legitimni odpor narodnega junaka, ustanovitelja in rešitelja države — Trockija.

Sovjetski trust.

Kakor je podrejena država cerkvi, tako je gospodarstvo v državi. Sovjetsko gospodarstvo je neposredno organ sovjetske države.

Medtem ko prepusti kapitalistična država važne dele svojega gospodarstva proti davkom privatnim podjetnikom in delniškim družbam, gospodarji sovjetska država v lastni režiji.

Sovjetska unija je iz tega stališča velikanška delniška družba. Vsi prebivalci unije so delničarji. Upravni svet tvori predsedstvo stranke, sovjetska vlada ravnateljstvo, Stalin je pa glavni ravnatelj. Ta družba redi, zaposluje in oblači vso Unijo. V njeni roki je produkcija in razdelitev blaga, kakor tudi vsa zunanja trgovina. Ta organizacija daje državi brezmejno moč. Delavec je izročeni državi na milost in nemilost. Kajti država je njegova delodajalka, ki ne določi le njegove mezde, ampak določa tudi njegovo stanovanje, hrano in obleko. Štrajk pomeni sabotažo, delo je dolžnost. Odvisnost delavčeva je torej enaka odvisnosti sužnja.

Moč države na znotraj je silna. Tej moči odgovarja tudi moč na zunaj. Ker ima sovjetska unija monopol nad vsem gospodarstvom, ima tudi velikanško prednost pri političnih pogajanjih z drugimi državami. Dočim morejo druge države nuditi le trgovske pogodbe, sklepa sovjetska država nabave in dobave. Je v položaju, da zapre svoje meje celotni industriji kake države, z eno potezo peresa more bojkotirati cele države. Njena gospodarska moč je zlasti velika v sedanji krizi. Nihče razen nje ne more napraviti velikopoteznih kupcij. Od Rusije žive danes cele evropske in ameriške industrijske panoge. Industrije vsega sveta se potegujejo za te kupčije in sprejemajo nenavadne pogoje. Na ta način podpira ruska zunanja trgovina rusko svetovno politiko slično, kakor jo podpira moralno tretja internacionala.

Naj ne ostane ta velevažna akcija samo na papirju, marveč naj se razširi širom naše lepe domovine, kar bo gotovo rodilo bogate sadove in dvignilo moralni kakor ekonomski nivo našega trpečega delavstva.

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Rudarji

Hudajama. V nedeljo 21. t. m. so se vršile volitve v bratovsko skladnico. Volilo se je 36 delegatov in ravno toliko namestnikov. Volilni upravičencev je bilo 474, od katerih se je udeležilo volitev 390 upravičencev ali 82%. Sijajno zmago je dobila Lešnik-Grilcova lista. Dobila je 300 glasov, medtem ko podružnice Narodne strokovne zveze 90 glasov. S tem je dobil tovariš Lešnik sijajno zadostženje za vsa natolcevanja iz nasprotnih vrst.

POJASNILO GLEDE PODELJEVANJ PODPOR BREZPOSELNIH RUDARJEM IN KOVINARJEM.

Na različna vprašanja, kako je s pravilnikom za podeljevanje podpor brezposelnim rudarjem in kovinarjem, ki je izšel v Službenih novinah, moremo dati naslednje pojasnilo.

Delavska zbornica je intervenirala pri glavni bratovski skladnici, katera je izjavila, da naj se vse prošnje, ki so vložene pri javnih borzah dela, odstopijo v nadaljnjo rešitev krajevnim bratovskim skladnicam.

Radi tega naj vsi, ki so vložili prošnje pri javnih borzah dela v Ljubljani, Celju in Mariboru, zahtevajo sami ali potomo organizacije, da se iste odstopijo krajevnim bratovskim skladnicam. Posamezne organizacije naj pa potomo svojih delegatov-članov bratovskih skladnic zahtevajo, da se prošnje čim prej rešijo.

Tobačni delavci

Dvorana Delavske zbornice v Ljubljani je zadnje čase večkrat polna. Sila časa in razmer ter dobrote kapitalističnega izmožgavalnega reda jo polnijo. Dvorana odmeva protestov.

Zadnjič so zborovali tobačni delavci. Skoro so napolnili dvorano, ko so začeli, kaj jih čaka: redukcije! Delavci in delavke, ki komaj žive s plačo in ki radi delajo, naj se na »befel«, in sicer kar jih je starejših, sami javijo in prosijo za pokoj. Tobačni delavci pa prav dobro vedo, kaj jih čaka na starost pri določeni pokojnini. Zato so odločno rekli: **V penzijo gremo le, če nam daste začastno pokojnino.** Shod je sprejel resolucijo, ki je vsebovala delavske zahteve in ki je bila odposlana na merodajna mesta. Žal so neugodno vplivali na končen efekt shoda nekateri ljudje, ki so začeli zadnje čase med delavstvom dvigati glave in obljublajo, da bodo rešili delavstvo. Čeprav so ti neorganizirani dobili pri volitvah obratnih zaupnikov radi svojega kričaškega postopanja precej glasov in močno manjšinsko zastopstvo, jim je vendar večinska lista (organizacij) odstopila vodilna mesta v zaupništvu, češ, naj pokažejo, kaj znajo. Mislimo, da se bodo kmalu unesli.

Tobačno delavstvo je poslalo pretekli ponedeljek v Belgrad deputacijo, ki jo tvorijo strok. tajnik JSZ tov. Lombardo, zastopnik socialistične organizacije ter tajnik obratnih zaupnikov. Deputaciji želimo, da bi popolnoma uspela. Tobačno delavstvo naj si pa zapomni dr. Krekovo geslo in nauk: **Organizacija je naša moč! Dokler bodo tvorili neorganiziranci njegovo hrbenico, ne more biti boljše!**

Viničarji

Posmrtninski sklad. V letu 1952 beležimo že devet slučajev smrti, ko se je morala izplačati posmrtnina iz posmrtninskega sklada naše organizacije. Točno po poslovniku so se vse posmrtnine izplačale svojem umrlega. Umrli so: Tomažič Marija, skupine Sv. Miklavž pri Ormožu. Stara 82 let. Posmrtnina 300 Din. Tribul Jožef, skupine Sv. Ane v Slov. goricah. Star 82 let. Posmrtnina 300 Din. Kosi Neža, skup. Velika Nedelja. Stara 74 let, 300 Din. Hriberšek Marta skup. Sv. Trojica v Haložah stara 70 let, 300 Din. Pevec Neža, skup. Sv. Boltenk pri Središču. Stara 69 let, 400 Din. Smele Liza skup. Gor. Radgona, stara 79 let, 300 Din. Tramšek Matilda, skup. Fram, stara 45 let, 500 Din. Fajfar Ivan skup. Sv. Boltenk pri Središču, star 72 let, 300 Din. Fridau Terezija skup. Gor. Radgona, stara 86 let, 300 Din. Ker po poslovniku se v prvem in drugem letu, starejšim celo po tretjem in četrtem letu, nobenemu ne pripada polna posmrtnina 2000 Din, smo za navedene slučaje v tem letu samo trikrat zbirali prispevke in četrti zbirka je v teku.

Iz navedenega poročila je razvidno, ne samo kolike vrednosti je ravno za naše družine posmrtninski sklad, ampak tudi to, da so umrli člani bili vsi skoraj visoke starosti. Svojem nekaterih, nikakor ni bilo prav, da niso dobili posmrtnine 2000 Din, kakor so pričakovali. Opozarjamo vse člane, naj proučijo poslovnik posmrtninskega sklada, če ga pa ne morejo razumeti, naj zahtevajo pri svojih zaupnikih pojasnila, da ne bo kdo razočaran. Podčrtavamo, da naš posmrtninski sklad ni nobena zavarovalna družba, od katere bi naj posamezniki samo koristili čimveč vlekli in s svojimi zavarovalnicami špekulirali. To je naša organizirana medsebojna samopomoč, h kateri mora vsak najprej doprinesti svoje žrtve, potem lahko dobijo koristi. Zoper izkoriščevalce, to je take, ki bi samo dotle bili člani, dokler ne bi umrli kdo izmed listih, ki pričakujejo, da bo za njih dobil čimprej izplačilo podpore, da bi včlanili samo najstarejše in betežne osebe, smo se pač s poslovnikom zavarovali, da ne morejo škodovati mlajšim članom. Vsakemu svoje dolžnosti, enako pa tudi pravice. Največjega gospodarskega in tudi kulturnega pomena pa je za nas ustanova posmrtninskega sklada, posebej danes v teh težkih denarnih časih. Malenkostne dinarčke zahteva od nas vsakokrat zbirka. Ker pa nas je veliko, lahko iz malega zraste veliko. Skrbimo torej, da bo redno odplačan in sproti vsak posmrtninski prispevek. Danes ti meni, jutri mi vsi tebi! Nevemo ne ure ne dneva, kdaj nam bo pomoči treba!

Občni zbori skupin. V smislu pravil se bo treba začeti pripravljati na občne zborne skupine. Želeli je, da bi se občni zbori izvršili letos povsod že spomladi. Sedaj je še več prilike. Tajniki, blagajniki in predsedniki pripravite svoja poročila. Nadzorniki pregledajte vse delovanje vaših odborov in sestavite poročila. Vsa poročila naj bodo pismena. Pripravljajte kandidatne liste iz samih zavednih, poštenih in odločnih odborov, namestnikov in zaupnikov skupine, ki se jim na občnem zboru more zaupati vodstvo organizacije. Čimprej bo mogoče, se bodo izvršili zopet tečajni skupini, kjer se bo predvsem razpravljalo o občnih zbora, kako jih pravilno vršiti.

Umrli je v Gornji Radgona p. Ivan Pavec, duhovni svetnik in administrator vseh v Dravski banovini ležečih veleposestev samostana oo. benediktincev v Admontu. Pokojnika bodo tukajšnji samostanski viničarji dolgo ohranili v spominu. Bil je zelo dobro poznan tudi v »Strokovni zvezi viničarjev«. Bolehal je že nekaj let sem za neozdravljivo bolezen in je bilo vsak čas pričakovati katastrofe. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi.

Kovinarji

KLEPARJI

V nedeljo se je vršil sestanek naše skupine v mali dvorani delavske zbornice v zelo lepem organizacijsko discipliniranem redu. Radi odprtosti predsednika je otvoril sestanek podpredsednik, na kar se je oglasil tov. Butinar, ki je prečital dopis centrale, v katerem pozivlja članstvo k razširjenju or-

ganizacije. Določila se je akcija, ki bo predloge izvedla. Nato je tov. Gajeta v lepih besedah poudaril potrebo organizacije in zupanja v njo. Dotaknil se je tudi naših mojstrov, ki brezvestno mečejo ljudi na cesto, posebno tiste, ki se aktivno udeležujejo dela v organizacijah. Zakaj se je pa organiziral? Zato, ker je iskal pravice, a naletel povsod na krivico, le v organizaciji je našel popolno razumevanje.

Prihodnji mesec se bo vršil redni občni zbor naše skupine. Ne pozabite poravnati članarino, sicer nimate pravice do glasovanja. — Odbor.

Nameščenci

Strokovna predavanja. Sodobne gospodarske in socialne razmere zahtevajo nedvomno od vsakega službojemalca temeljito in jasno poznanje svojega in splošnega socialnega miljeja. Kajti tok življenja povzroča dandanes naglo spreminjanje socialnih odnosov. Čeprav se izražajo take spremembe v enostranskem pravcu, se more vendar posameznik le s težavo prilagoditi v danem momentu svojemu kolikor toliko novemu položaju. Organizacije hočejo temu od pomoči s strokovnimi predavanji. Zato se obračamo podpisani na odbor SZPTNJ s prošnjo, da nam oskrbi tudi strokov. predavanja, ki zanimajo predvsem tudi trgovske nameščence in sotrudnike. Nekaj takih poizkusov je že bilo, toda pogrešali smo predavateljev, ki bi se bili temeljito poglobili v stroko trg. nameščencev. Potrebujemo in želimo predavateljev, ki jih je odbor opetovano oskrbel za širše organizirano članstvo, kakor tov. Smeru Rudolfa, čigar predavanje o socialnem zavarovanju odlikujeta sistematičnost in nazornost. Priznamo, da so za to potrebne za dotičnega žrtve. Toda brez žrtve ni uspeha. — Več članov.

Nameščenci protestirajo.

Sadovi današnjega gospodarskega sistema se vedno bolj izrazito kažejo. Prvi, ki so okusili njegov bič, so bili delavci, danes pa tudi nameščencev občuti trpkost istega. Število nameščencev v armadi brezposelnih se dan za dnem veča. Noben zakon ni kapitalistom svet, vse hočejo izrabiti izključno v svoje dobro. Povsod nezdrave razmere. Na eni strani se nudi brezposelnim miloščina in se objavljajo po časopisih veliko-dušna dela gospodov kapitalistov, na drugi strani pa odpuščajo ljudi, ki cela desetletja delajo in vse svoje življenjske sile pustijo pri podjetju.

Novi obrtni zakon, ki stopi v veljavo dne 9. marca 1952, nudi nameščencem ugodnosti, katere po vsej pravici zaslužijo. Razumen podjetnik teh pravic nameščencem ne bo kratil, ker se dobro zaveda, da more uslužbenec prinašati njegovemu podjetju največ koristi le, ako je zadovoljen. Gospodje veletržci okrog gremija trgovcev v Ljubljani nočejo razumeti, da si sme tudi njihov uslužbenec ustvariti človeka dostojno življenje. Skovali so brezobzirno in nespametno okrožnico, jo razposlali trgovcem, čije posledica so bile številne odpovedi. Le malo je takih trdki v Ljubljani, ki so vrgle te okrožnice v koš. To je bil povod, da so se vse nameščenske organizacije strnile za obrambo svojih pravic in sklicale v petek, dne 19. febr. v dvorani delavske zbornice protestni shod. Nameščenci so do zadnjega kotička napolnili dvorano. Shod je otvoril in vodil g. Mlinar. Sporočil je, da je namen protestnega zborovanja ta, da vsi nameščenci protestirajo proti sedanjim splošnim odpovedim. Predsednik je tudi sporočil, da se je nocoj ob pol 6 vršila na bankski upravi anketa, ki so se je udeležile vse organizacije nameščencev, zastopnik Gremija trgovcev in pomočniški zbor. Ta anketa je že doseгла, da se je Gremij izjavil za revizijo svojega stališča.

Kot zastopnik del. zbornice je govoril g. Jože Golmajer. Govornik je h koncu svojega govora predlagal naslednjo

resolucijo.

Gremij trgovcev v Ljubljani je sklenil in izdal okrožnico za svoje člane, v kateri naroča, da trgovci šest tednov pred uveljavljenjem obrtnega zakona z dne 5. nov. 1951, ki stopi v veljavo dne 9. marca 1952, odpovedo svojim nameščencem službe ter sklenejo z njimi nove službene pogodbe.

Z ozirom na to akcijo Gremija trgovcev v Ljubljani predlaga shod trgovskih in privatnih nameščencev v Ljubljani, vršec se dne 19. febr. 1952 v dvorani Delavske zbornice, naslednje:

1. Generalno, da se novi obrtni zakon uveljavi z dnem objavljenja v »Službenih novinah«, to je z 9. novembrom 1951 in s tem prepreči vsakršna sabotaža določb novega zakona.

2. Sklep, oziroma okrožnica Gremija trgovcev v Ljubljani, ki odreja odpoved trgovskim in privatnim nameščencem, naj se razveljavi kot protizakonit, ker o sklepu ali seji ni bil obveščen in ne vabljen na sejo pomočniški odbor gremija, dasi določa doslej veljavni avstrijski zakon, da se mora pomočniški odbor vabiti k vsem sejam gremija delodajalcev, ki obravnavajo službene razmerje med nameščenci in delodajalci.

Shod najodločneje protestira proti uveljavljanju odpovednega roka dne 1. in 15. v mesecu na šest tednov, ki je kolektivno diktiran, toda brez sporazuma z zakonitim zastopstvom pomočnikov, ter bistveno nasprotuje tozadavnim določbam novega obrtnega zakona.

3. Gremij trgovcev v Ljubljani hoče z navedeno akcijo obiti določbe novega obrtnega zakona ter vzeti trgovskim in privatnim nameščencem v daljši službeni dobi pridobljene pravice, oziroma veljavne pogodbe glede odpovedi, dopustov itd.

Ker novi zakon glede pridobljenih pravic v predhodnih določbah ne omenja v tem pogledu ničesar, predlaga shod, da se ob uveljavljanju novega zakona v izvršilni naredbi, ki se te dni izdeluje, izrečno navede, da novi zakon izključuje prikraševanje nameščencev na pridobljenih pravicah, marveč se morajo neokrnjeno upoštevati kakor tudi učinkovita službena doba v obratu, v kolikor niso slabše, kakor jih določa novi zakon.

Za gornji ukrep Gremija trgovcev v Ljubljani ni stvarno važnega materialnega razloga, zato prosimo, da se naši predlogi upoštevajo na pristojnih mestih.

Pripomba k resoluciji: Točka 2. resolucije je rešena danes na anketi, ki jo je sklicala banska uprava, s tem, da Gremij trgovcev revidira svoje stališče.

Nadalje so govorili še gg. Ivan Tavčar, Zemljič, Kravos in gdč. Ajdiškova.

V imenu naše organizacije Strokovne zveze trg. in priv. nameščencev pa je govoril tov. Božič, ki se je v svojem govoru pridružil izjavam ostalih govornikov in poudaril nesmiselnost od Gremija trgovcev izdane okrožnice, radi katere se upravičeno razburja ves nameščenski živelj. Ako bi se to početje trgovcev ne preprečilo, bi ne rodilo zlih posledic samo za nameščence, ampak tudi za njihove gospodarje. Če gospodar izrablja uslužbenca, tudi uslužbenec izgubi veselje do dela. Posledice tega so dostikrat nepoštenosti uslužbenec, ki zelo oškodujejo gospodarja. Imamo popolno zaupanje, da bodo odločilni činitelji preprečili vsako izigravanje zakona, da ne bodo nameščenci prikrašani pri pravicah, ki jim jih bo nudil novi zakon.

Predsednik Mlinar je še ponovno razložil resolucijo, ki jo bodo poslali vsem odločujočim činiteljem, nato pa jo je dal na glasovanje. Resolucija je bila z velikim odobravanjem soglasno sprejeta.

Zborovalci so se nato mirno razšli v zavesti, da bodo zahteve nameščencev našle na odločilnih mestih siguren odziv.

Nemcem bo ohranjen njihov jezik in njihova kultura.

Torej nemški delavci naj iščejo novo domovino. Zalostno je to, da ne morejo ustvariti, kljub temu, da vladajo Nemčijo najboljši politiki — kakor se večkrat tako rado poudarja — takih zakonov, da bi bilo naseljevanje mogoče v Nemčiji sami. Kajti na zapadu, severu in vzhodu ima Nemčija ogromna veleposestva. Namesto da bi ta posestva razdelili med brezposelne, jih politiki, ki so sicer »socialno« orientirani, ščitijo. Še več. Veleagrarce podpira celo država sama z velikimi denarnimi podporami, da morejo biti »konkurenčni« na svetovnem trgu. V istem momentu pa otesnjujejo brezposelne podpore in prejemke malega človeka. Klasičen zglede, kako se udeležujejo tudi katoličani na socialnem polju, če niso dovolj močni, da bi dosledno izvajali evangelijske nauke. V Nemčiji ščiti katoličan Brüning kapitalizem, brezverni boljševizem pa ponuja kruh in ekzistenco stotisočim brezposelnim nemškimi delavcem in sicer na ta način, da morejo ostati še nadalje Nemci.

Ruski trust čaja stopa v akcijo. Za prodajo ruskega čaja, ki ga pridelujejo sedaj na 22.000 hektarih, so ustanovili v Moskvi poseben trust, »čajestroj« imenovan. Lani so pridelali 321.000 kg čaja, letas računajo s 428.000 kg. Da bo mogel novi trust priti na svetovnih trgih z uspešno konkurenco proti Kitajski, Japonski in Indiji, so ga opremili s temeljno glavnico 20 milj. rubljev.

Sanje

Brezposelnemu na cesto vrženemu delavcu se je v dolgi zimski noči sanjalo o čudnih rečeh. Slučajno je prišel — tako se mu je sanjalo — do marmornatega kipa, ki je predstavljal Pravico z zavezanimi očmi. Ženska marmornata postava z ledenim resnim obrazom, ki je sedela na kamenitem sedežu in bila simbol pravice, je naenkrat oživela, dobila moč življenja in gibanja. Vstala je s svojega tisočletnega sedeža, si odvezala robec z oči ter z otožnim glasom spregovorila. Rekla je: »Stoletja sem na tem sedežu potrpežljivo sedela in zastoj čakala, da bi se ljudje spametovali in mi odvezali tale sramotni robec z oči, a nisem tega čakala. Kdorkoli je imel kaj oblasti, me je ignoriral, kdor ni imel nič oblasti, je ignoriral sočloveka in višje cenil zdrasirano žival, le redkim je prišlo na misel, da je življenje brez mene nemogoče. Saj se smatrajo bogatini naravnost za mučenike, ker morajo uničiti vse tisto, kar bi nasitilo vse milijone brezposelnih... Svojega poslanstva ne morem vršiti, zato je zame, po mnenju modernega gospodarstva, najbolje, da grem v muzej in zapustim ta nesrečni kraj.« Nato je stopila po treh stopnicah na cesto in

izginila izpred oči brezposelnega. Od vseh strani so priletele vrane in se utaborile na sedežu, na katerem je doslej sedela Pravica.

Brezposelni se je v sanjah znašel v muzeju, kjer so z vsemi častmi in ceremonijami sprejemali Pravico. Debel krivokljuni bankir je imel slavnostni govor in je zlasti poudarjal, da je bil že skrajni čas, da je Pravica stopila v zaslužni pokoj; (pri teh besedah se je pogladil po skrbno negovanem želodčku in veselje ter zadovoljstvo mu je žarelo z oči). Mnogo, da imajo v muzeju redkosti, a doslej zbirka brez Pravice ni bila popolna. »Kako nam bodo potomci hvaležni, ko se bodo lahko informirali o tem zgodovinskem pojmu. Poleg Ljubezni in peščene ure bo zasedla ta trenutek mesto Pravica. Veselimo se, ker je serija dopolnjena in ker se bo svet lahko gospodarsko neovirano razvijal in še nikomur ne bo prišlo na misel, da bi začel fantazirati o Pravici. Prišel je čas, ko je prišlo naše — in s tem splošno načelo — do veljave, da naj samo najmočnejši pod palcem vodijo svet. Kdor se temu načelu protivi, spada v muzej...«

Ta gorostasni govor je spečega delavca zdrnil in šele po dolgem času

je zaspal. Zopet se mu je sanjalo. Povabil se je zopet pri podstavku, na katerem ni stal več sedež Pravice, ampak je ležal prevrnjen na tleh. Ko je gledal ta prevrnjeni sedež, je zaslišal govorenje prihajajoče množice. Hrup je postal vedno hušji, govorenje vedno glasnejše in naenkrat je bila množica ljudi zbrana okoli podstavka in med to množico so se pojavili štirje orjaški fantje, ki so nesli na rokah veliko rdeče sree. Postavili so to sree na podstavku, kjer je stal nekoč kamenit sedež s Pravico. Vrane, ki so doslej gnezdele na tem podstavku s tremi stopnicami, so plašno odletele, pojavili pa so se beli golobje, ki so veselo letali okoli velikega rdečega srca. Orjaški fant pa je povzdignil svoj glas in spregovoril: »Bratje, minuli so časi, ko so nam vladale vrane, ki so taborile na tem podstavku, prišel pa je novi čas, ko nam bo vladalo srce polno ljubezni, ki je gorkejša od solnca. Vsi bomo imeli dovolj defa in jela, ker je zemlja tako smotreno ustvarjena, da je za vse ljudi dovolj prostora, samo za ljudi — zverine naj ne bo tukaj mesta...«

Brezposelni delavec se je zbudil in je čutil, da so ga sanje potolažile ter mu vlije upanja na boljše čase...

Razno

TEKSTILNO DELAVSTVO.

Št. Vid nad Ljubljano. Občni zbor strokovne skupine tekstilnega delavstva se bo vršil v nedeljo 28. t. m. po deveti maši v društvenem domu v Št. Vidu. Vabimo vse tovariše, da se udeležijo polnoštevilo obnege zboru. — Odbor.

Tržič. Redni letni občni zbor skupine tovarniškega delavstva v Tržiču se bo vršil v nedeljo 28. t. m. ob pol 10 dopolne v rokodelskem domu. Dnevni red običajen. Članil Udeležite se obnege zboru! Naj nikdo ne izostane! — Odbor.

TREZNOSTNI KONGRES

V nedeljo, dne 21. februarja t. l. se je vršil v Veliki dvorani hotela Union treznostni kongres. Na kongresu, ki se je vršil z opoldanskim presledkom celi dan, je govorilo mnogo govornikov, ki so vsi naglašali pogubonosne posledice alkohola. Za delavstvo sta govorila Uratnik Filip in Rozman Joško.

Doma in po svetu

Finančni odbor narodne skupščine razpravlja o državnem proračunu.

Banovinski svet je končal razpravo o proračunu banovine za l. 1932-33. Banovinski svet je proračun znatno zvišal. — S posebno resolucijo se je banovinski svet odločno izjavil proti kakršnikoli okrnitvi slovenske univerze v Ljubljani.

13 Goričanov je stalo te dni pred fašističnim sodiščem za zaščito države v Rimu. Obtoženi so bili, da so dne 30. novembra l. 1930 v Kopriniču nad Kanalom iz zasede ustrelili nekega finančnega stražnika. Krivdo sta priznala le dva, dočim so ostali odločno zanikali udeležbo pri uboju, je obsodilo sodišče pod predsedstvom fašističnega generala po predlogu državnega pravdnika 7 obtožencev vsakega na 30 let ječe, 6 obtožencev pa vsakega na 20 let ječe.

V Nemčiji se je borba za predsednika že pričela. Volitve bodo 13 marca. Ker pa tedaj najbrže nobeden izmed kandidatov ne bo dobil absolutne večine, se bodo morale vršiti ožje volitve, ki so določene za 10. aprila. — Kandidat srednjih meščanskih strank in socialnih demokratov je sedanjí predsednik Hindenburg. Le-tega so spravile na to mesto stranke meščanske desnice, t. j. nacionalisti in fašisti. Sedaj so odločno proti njemu in mu očitajo izdajstvo. Kandidat narodnih socialistov t. j. nemških fašistov je njihov vodja Hitler. Nacionalci bodo s sporazumom s fašisti postavili svojega kandidata, da odcepijo čim več glasov Hindenburgu. Še četrti tudi kandidira — je to predstavnik revolucionarnega proletarijata — komunist Thalman. Zanj se je na zborih svojih zapornikov izrekla tudi krščansko socialna stranka delavcev in kmetov. Ker stoji stranka prav tako kot komunisti na stališču svetovne socialne revolucije in ker svojega kandidata še ne more postaviti, se je razumljivo odločila, da podpre kandidaturu komunistov. — Brezposelnih je v Nemčiji že nad 6 milijonov.

Veletržne cene v Nemčiji so sedaj iste kot so bile v zadnjem predvojnem letu 1913.

Na Irskem so bile parlamentarne volitve. Zmagali so republikanci in dobili 65 mandatov (prej 56), vladna stranka

Jože Gostinčar:

Ob dvanajsti uri

Večinoma smo ljudje zelo konservativni. Držimo se podedovanih običajev in navad, kakor klop v koži, pa naj bodo slabe, škodljive, preživljene in celo sramotne. Vsaka količkaj nova oblika življenja, gospodarstva in dela se nam zdi čudna in jo opazujemo z velikim neupanjem. Verujemo radi vsakovrstne pripovedke in celo nesmiselnosti, o resnih, potrebnih in pametnih stvareh pa dostikrat veliko razmišljamo in dvomimo.

Koliko truda in časa je stalo poučevanje in razlaganje strokovnjakov o umnem kmetijskem gospodarstvu in živinoreji, preden so se posamezniki lotili »novotarij« in pričeli polagoma zboljševati gospodarstvo. Šele, ko so se pokazali dobri uspehi »novotarij«, so pri sosedih prenehale zabavljice in posmehi. Končno so tudi ti, četudi nekoliko sramežljivo, pričeli novotariti. Kako težko je še danes dopovedati nekaterim, da je sveži zrak zdravje in življenje ter jih pripraviti do prepračevanja stanovanj, posebno pozimi ob hudem mrazu. Koliko pomislekov so imeli ljudje in koliko težav so delali dotoku dobre pitne vode po vodovodih! Kakor je bilo do sedaj, tako naj ostane. — Saj so mlake tudi mokre. Kdor je živel v času, ko se je uvedel prisilni šolski pouk in so se ustanovljale ljudske šole, bi lahko navedel nevoljo in odpor ljudstva, ki je zrastle brez šolskega pouka. Koliko časa, pouka, knjig in časopisja je bilo treba, da se je vsaj za silo razblinilo praznoverje v čaravnice in vsakovrstno čaranje in urovanje bolezní pri ljudeh in živalih. Čaravnice so napravljale točo in nevihte, povzročevale pogin živine in razne drobnice, posebno prašičev. Koliko ljudi je tlačila »mora«, ki jo najdemo narisano še v marsikateri hiši. Koliko mladih ljudi je pri siromašnih cigankah poizvedovalo in še poizveduje o svoji bodoči zakonski sreči. Koliko oseb še danes naseda prefriganim goljufom, ki prorokujejo srečo in bogastvo.

Referat tovariša Rozmana smo prinesli na prvi strani.

Filip Uratnik je referat tov. Rozmana izpopolnil v toliko, da se tudi med delavstvom opaža v tem pogledu izboljšanje in predvsem mlajša generacija stremi za abstinenco. Navajal je tudi par slučajev.

Kakor je bil kongres potreben in z veliko idealnostjo organiziran, vendar se nam zdi, da ni dosegel svojega namena. Predvsem je tukaj manjkalo vseh javnih faktorjev, ki so v to poklicani, da bi pri tem aktualnem vprašanju sodelovali. Udeležba na kongresu ni bila dovoljna. V tem pogledu je najbrže vplivalo dejstvo, da se ni dobilo dovoljenja za polovično vožnjo. Toda že samo Ljubljana, ako bi ji v resnici bilo kaj za treznostno gibanje, bi morala dvakrat napolniti unionsko dvorano.

Sicer je pa vsaka akcija, ki ima dobre in plemenite namene, težka, zato naj tisti, ki so sodelovali, oziroma ki v tem pokretu delajo, ne izgubijo poguma, marveč naj gredo s podvojenimi močmi na delo, da iztrgamo vse plasti našega naroda iz objema alkoholizma.

50 (prej 71), neodvisni in kmetje 13 (13), delavci 9 (11). Iz 13 okrajev izidi še niso znani. Republikanci pod vodstvom De Valere zahtevajo popolno ločitev Irske od Anglije, odklanjajo prisego angleškemu kralju in zahtevajo zase tudi severno pokrajino Ulster, ki je še sedaj pod neposredno vladno Anglije. Zdi se, da bodo morali republikanci, če bodo hoteli doseči vladno, nekoliko popustiti. Skoro gotovo pa bodo dosegli, da bo irska vlada nehala plačevati angleškemu grofom odškodnino za razlašena veleposestva v letnem znesku 3 milijonov funtov.

V Franciji so po odstopu Lavala sestavljali novo vladno. Prvi je dobil naročilo levičar Painleve, ki je hotel sestaviti kabinet sredine in levice. Predsednik republike pa je na zahtevo kapitala tak kabinet odločno odklonil. Vlado je nato sestavil prejšnji vojni minister Tardieu in si s pritiskom bank in industrije zagotovil v parlamentu večino. Laval je ostal v vladi kot gradbeni minister. Politika vlade se ne spremeni nič.

Poljski rudarji so pričeli te dni stavkati. Skupno število stavkajočih v Dombrowi in v Krakovu je 35.000. Priradili so velike protestne demonstracije.

Na Madžarskem se dvigajo kmetje proti izžemanju od strani države. V vasi Pača je bilo zarubljene mnogo živine in bi se morala prodati na javni dražbi. Financarji in orožniki so prišli izvrševati dražbo. Kmetov pa se je zbralo čez 1000 in so jih napadli s kamenjem. Orožniki so streljali. Dva kmeta sta bila ubita, mnogo pa ranjenih.

Japonci pred Šanghajem niso še dosegli nobenih pomembnih uspehov. Kitajska armada, 70.000 mož broječa, se jim uspešno zoperstavlja. Kitajska vlada se pripravlja na dolgo vojno in hiti nakupovati municijo in material. — Vele-sile protestirajo neprestano, drugega pa si ne upajo. Amerika je kar naenkrat opustila tudi to papirnatno protestiranje in molči. Sedaj vodi diplomatsko »borbo« proti Japonski Anglija. — Mandžurija se je proglasila za neodvisno republiko; za dosmrtnega predsednika so postavili prejšnjega kitajskega cesarja. Tako je postala ogromna in bogata dežela japonsko kolonija.

fantih, kraljicah« itd. Prerokbam trdno verujejo in dobro plačajo. Koliko resnega premišljevanja, zasledovanja ponoči, trdega nočnega dela, šale in smeja, povzročajo kopanje »šacov« in pripovedovanje o tozadevnih »dogodkih«. Pri tem poslu ne sme biti kak »Tomaž«, ker pomeni nevernega. Ko bi bil navzoč pri kopanju »Tomaž« bi »šaca« ne dobili. Vsak kopač »šaca« veruje trdno, da »šac« varuje sama hudoba, da se mora med kopanjem molčati itd. Polharji in z njimi tudi še drugi verujejo in so »prepričani«, da pase in čuva polhe hudič. Še vedno verujejo na »nesrečno« št. 13. Mnogi verujejo v nesrečo istega dne, ako jim črn maček ali mačka preteče pot ali cesto. Ako koga sreča zjutraj najprvo ženska, posebno če je stara, isti dan ne bo imel sreče. To praznoverje in še veliko več, živi v ljudeh vseh slojev in kulturnih opredeljen. Vse prizadevanje, pouki bodisi zasebno, s pomočjo knjig, časopisov, na prižnicah in predavanjih, ne morejo odpraviti te neumnosti.

Iz tega razvidimo, kako vkoreninjene so stare podedovane navade in bajke med ljudstvom in kako težko jih je odpraviti. Tudi z najboljšimi dokazi je zelo malo uspeha. Kar v tem oziru velja za navade in praznoverje, velja istotako za gospodarski red. Stari, v kapitalističnem sistemu zasidrani in v običajih udomačen liberalno-kapitalistični gospodarski red opravlja svoje orgije nemoteno ob neverjetno konservativni zaspanosti našega ljudstva. Vse zdihuje pod težo kapi-

talistične butare, vse je nezadovoljno in rentaci nad usodo, toda za organizacijo izboljšanja ni smisla in ne veselja. Smo pač konservativni in leni.

Temelj vsega sedanjega kapitalističnega gospodarstva je neomejena zasebna lastnina, izrabljanje dela v sebične namene in špekulacija z obrestmi in raznimi vrednostnimi papirji. Seveda veže to trojico veriga pohlepa po bogastvu in brezdelnem uživanju.

Temu kapitalističnemu gospodarstvu se je velik del človeštva na svojo škodo pridružil in tako privadil, da je danes borba proti kapitalizmu še težja, kakor proti čarovnicam in vražam. Kapitalistična čarovnija je objela vse sloje prebivalstva. Razni učenjaki se noč in dan trudijo, kako bi omejili po božji Pravici umerjene delavske zahteve, da bi se kapitalizmu ne skrivil las. Pri nas je ime »krščanski socializem« za »purgarske kristjane« kot rdeča cunja za bika. In vendar je prihodnost v socializmu. Ali bo ta socializem krščanski ali materialistični, je odvisno od kristjanov samih. Če ne moremo od zatona kapitalizma najti prave krščansko-socialistične poti in urediti razmere na svetu po tem načelu, potem v resnici nimamo pričakovati drugega, kakor marksistično pravico. Naj nam ne bo to vprašanje, kakor storija coprnica, temveč resno vprašanje človeške prihodnosti.

Kdor ima razum, naj razume! Kdor ne more ali noče razumeti, bo kriv pogube!

Konferenca za zaščito domače železne industrije

Pod predsedstvom pomočnika ministra za trgovino g. Ivana Mohoriča se je vršila pred kratkim v ministrstvu za trgovino in industrijo konferenca zastopnikov železarske industrije. Med drugimi so bili navzoči tudi zastopniki Kranjske industrijske družbe z Jesenic, železarn v Štorah, tovarne kos v Slovenjgradu, Štajerske industrijske družbe v Zrečah, jeklarne v Guštanju, Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani in Ahačičeve tovarne kos v Tržiču. Konferenca se je bavila predvsem s praktičnim izvajanjem ugodnosti, izvirajočih iz 6. točke, 15. poglavja carinske tarife, ki omogoča carine prost uvoz materiala in polfabrikatov za izdelovanje in popraviljanje strojev, kotlov, železnih konstrukcij, vagonov, ladij itd. v naših podjetjih. Ker se ne da generalno določiti, za kakšne fabrikate naj se dovoli carine prost uvoz, je konferenca sklenila, da se osnuje pri centrali industrijskih korporacij v Belgradu poseben 5 članski odbor, v katerem bosta dva zastopnika producentov železa, dva zastopnika industrije za predelavo železa in eden nevtralec kot predsednik. Ta komisija bo dajala v vsakem konkretnem vprašanju svoje mnenje ministru za trgovino in industrijo, ali naj se dovoli carine prost uvoz ali ne.

Pri tej priliki je bilo tudi načeto vprašanje revizije carinske tarife za železo in železne izdelke, ker so pojavlja v zadnjem času pri nekaterih predmetih velika neskladnost med carinskimi zaščitami za polfabrikate in med izgotovljenimi izdelki. Konferenca je sprejela resolucijo, ki poudarja, naj se v bodoče inozemskim družbam, ki se jim poverijo razna javna dela, ne dajejo več ugodnosti carine prostega uvoza vsa materiala, ki ga potrebujejo pri teh delih. Konferenca se bo nadaljevala čez 14 dni. Med tem časom naj se zberejo podatki o vseh vrstah predmetov, ki se ne izdelujejo v državi in tudi ugotovi, v kakšnih primerih naj se tudi za blago, ki se izdeluje doma, kljub temu dovoli carine prost uvoz. — Tako časopisna poročila. Iz tega se da sklepati, da podjetja namenoma zaostrujejo krizo, ker hočejo na vsak način doseči carinsko zaščito za železne izdelke. Sicer je prav, da se v tem pogledu štiti domačo industrijo, toda profiti, ki jih imajo podjetja iz tega naslova, ostanejo v žepih delničarjev.

Socialna in gospodarska politika

Rusija in Nemčija

V Rusiji gospodarsko silno napreduje, skoraj v istem tempu nazaduje v Nemčiji. Rusko gospodarstvo je radi tega danes že nad nemškim. Prednjači mu zaenkrat edino še Amerika.

Zaradi tega je Rusija v položaju, da more sprejeti več sto tisočev izvezanih delovnih moči. V tem pogledu se vrše med Nemčijo dogovori, da bi se preselilo v Rusijo nad 250.000 delavcev in se tam tudi stalno naselili. Ti delavci morajo biti v prvi vrsti profesionisti. V začetku jih bodo uporabljali kot inštruktorje za ruske delavce. Pozneje jih bodo pa naselili v kolektivah v nemškem naseljevalnem ozemlju ob Volgi.

UVOZ ZELEZA, ZELEZNE ITD. V JUGOSLAVIJO

V milijonih dinarjev so bile uvožene v Jugoslavijo sledeče vrste:

Vrsta	1927	1929	1930	1931
Stroji in aparati	517	575	406	297
Elektroteh. predmeti	136	186	201	186
Železo in železni				
fabrikati	98	155	121	76
Železna pločevina	100	122	104	77
Cevi	40	67	60	51
Plugi	17	21	15	10
Razna železnina	500	546	542	267
Železniški material	91	165	108	56
Skupaj	1099	1615	1355	1000

Brezposelnost 1930 in 1931.

Mednarodni delovni urad priobčuje pregled o razvoju brezposelnosti v letih 1930 in 1931 in pride do sledečih zaključkov: V Nemčiji je brezposelnost narasla od ca. 3.900.000 na 5.300.000 oseb ali za 34 odstotkov, v Angliji od 2.300.000 na 2.600.000 ali za 12 odstotkov, v Italiji od 500.000 na 909.000 ali za 63 odstotkov, v Avstriji od 237.000 na 273.000 ali za 15 odstotkov, v Švici od 34.000 na 58.000 ali za 66 odstotkov. Zedinjene države Severne Amerike izkazujejo 30 odstoten prirastek, Poljska 24 odstoten in Francija 566 odstoten, pri čemer je pa absolutna številka seveda še zmeraj zelo majhna.

1000 Din plačam

ako Vam »Radio Balzam« ne odstrani: kurjih oces, bradavic, trde kože, bul itd. v 3 dneh. Zelo sem Vam hvaležen za Vaš čudežni R. B., ker sem odstranil 15 let stare kurje oči, pravtako moje prijateljice. Prosim še 3 lončke. Hvaležna: Ivanka Pečnik, Domžale, Mlinska ul. 7.

Zahtevajte povsod samo R. Balzam. — Lonček 10 Din (predplačilo) na povzetju: 18 dva, 28 tri, 38 z garancijo.

»Sulfjodal« sigurno sredstvo proti ozeblini 20 Din, po povzetju 30 Din, pošilja

R. COTIC
Ljubljana VII (Šiška), Kamniška ul. 10 a (Janševa)

Mohorjanske knjige

Letos je izdala Mohorjeva družba šest rednih in pet izrednih knjig.

Redne knjige so: **Koledar. Stražni ognji. Bevkova povest. Dr. Mal: Zgodovina slovenskega naroda. Dr. Fr. Jaklič je spisal knjigo o Frideriku Baragi. Marija Remec je spisala zopet knjigo »Kuharico« in sicer z ozirom na kmete, delavce in preproste meščane. Knjiga »Da se spoznamo«, obravnava brezalkoholno vprašanje. Vse te knjige stanejo samo 20 Din.**

Izredne knjige so: **Splošno kmetijstvo.** Ta knjiga je namenjena kmetu. France Terseglav je podaril izredno lep dar slovenskemu ljudstvu s tem, da je spisal knjigo **Med nebom in zemljo.** To je pač najlepša knjiga Mohorjeve družbe. Obravnava globoko in zanimivo, kakor zna le Terseglav, 16. stoletje, zlasti začetek tega stoletja ter nam oriše vse pokrete in osebe, ki so vodile te pokrete. S tem nam nariše tisto ozračje, v katerem se je gibala velika reformatorica sv. Terezija Avilska. Vsak tovariš naj bi prebral to knjigo. Nadaljne knjige so: **Trdi orehi — veseli smehi. Kosmatin, kralj notranjskih gozdov.** Ti dve knjigi ste namenjeni zabavi. Peta knjiga so **Svete maše,** ktere je priredil Vital Vodušek. Ta knjiga obsega mašne in cerkvene molitve za nedelje in večje praznike. S pomočjo te knjige morejo verniki natančno spoznati lepoto bogoslužja. Bila je zelo potrebna in smo pisatelju hvaležni za njo.

To bi bila kratka navedba letošnjih knjig. Brez dvoma je, da so več kot vredne tega denarja. Vendar bi pa radi še nekaj pripomnili. Mohorjeva družba bi morala posvetiti več pozornosti vprašanjem današnjega časa. Zlasti socialnega vprašanja bi se morala lotiti. Sicer je v Koledarju napisal neko zmes dr. Gosar. Toda nima s socialnim vprašanjem prav nič skupnega. Mohorjeva družba bi morala začeti s sistematičnim obdelovanjem socialnih vprašanj. Za tako nalogo bi pa morala zbrati osebo, ki se peča s tem vprašanjem radi vprašanja samega in iz potrebe kot katoličan. Socialno vprašanje namreč ne prenese nobenega kompromisa. Kdor hoče dati na vse plati prav, ni sociolog, še manj pa socialist.

Krščanska narodna strokovna zveza Nizozemske

Poleg nizozemske strokovne organizacije, v kateri se zbirajo le katoliki, ki jo vodi tajnik internacionale in šteje okrog 150.000 članov, obstoja še strokovna organizacija protestantov, ki nosi gornji naslov. Ta organizacija je štela l. 1928. šele okoli 55.000 članov, 1. januarja 1930 že 72.964, 1. julija 1931 pa že 95.556, v oktobru pa malo manj kot 100 tisoč. Vodja organizacije pravi, da je bilo temu porastu vzrok le veliko zaupanje, ki ga imajo evangelski delavci do organizacije. **Organizacija raste kljub krizi.**

Organizacija polaga največjo važnost v zadnjem času na svojo **mladinsko organizacijo.** Njen mladinski odbor se je pečal z vprašanji, kakšne naloge mora vršiti strok. organizacija radi svojih mladinskih članov in kaj mora storiti v pogledu stanovskega pouka ter ureditve javniškega vprašanja. Sklep razmotrivanj je bil: Organizacija naj pomaga mladim članom pri eventualnih težkočah, stanovski izpopolnitvi in socialni izobrazbi. Omladinec naj postane prepričan strokovničar. Organizacije bodo osnovale v dosegu teh ciljev **mladinske odseke,** ki jih bodo vodili dobri strokovničarji. Izšel je že **mladinski list.** Mladinsko vodstvo se je organiziralo v vseh instancah strok. zveze. Organizacija propagira ustanovitev obrtnih šol po delodajalcih in — jemalcih, ki jih naj podpira država.

Drugo vprašanje, ki ga je organizacija deloma rešila, je bilo: **koncentracija kapitala organizacij.** V kratkem bo ustanovljena posebna banka, v katero se bo stekal ves organizacijski denar. Banka ga bo uporabljala po direktivah organizacije.

Ravno v času krize se vrši močno agitacijsko delo pod geslom »Krščansko strokovno gibanje mora ravno sedaj v času krize naprejš!«

Številke kažejo žrtve in delo ter uspehe nizozemskih tovarišev. V času krize napredujejo oznanjajoč veliko resnico, da je organizacija delavcu ravno v času krize najmočnejši ščit. Mladine ne organizirajo v paralelnih organizacijah, ampak v mladinskih strokovnih skupinah in jo tako navezujejo na strokovno organizacijo. Vidimo, da si bodo kmalu vse krščanske strokovne organizacije osvojile

misel, da jim je le tedaj zasigurana moč in porast, če bodo imele organizirano v svojih vrstah močno in zdravo mladino. — Isto poudarja v svojem poročilu tudi nemška strokovna zveza, ko omenja nezdrava povojna leta, ko se je mladina lovila za meglenimi cilji. Čas in prijateljska roka nem. strok. zveze sta izmodrili nemško delavsko mladino; danes se peča po svoje z istimi vprašanji kot stari strokovničarji, to je s problemi, ki zadevajo delavstvo. Organizacija mladine je pa le del dela.

Predvsem pa si zapomnimo, kar nam je lani govoril Nizozemec Serareus: »Ne bo uspehov, če ne boste šli, kot mi, od hiše do hiše, od delavca do delavca in mu govorili o krščanski strokovni organizaciji!« Ant.

Položaj pokojninskega zavarovanja rudarjev

Februarja in marca poteče funkcijska doba delegatom in upravnim odbornikom bratovskih skladnic. Po pravilu bi se morale izvršiti volitve do konca februarja. Bratovska skladnica je važna socialna institucija, ki ima trojno zavarovanje in sicer: za bolezni, nezgodo in onemoglost, oziroma starost. Zadnje, to je pokojninsko zavarovanje preživlja težke čase. Tisti rudarji in kovinarji, ki se globlje zamislijo v to svojo socialno institucijo, gledajo s skrbjo v ta del zavarovanja. Mnogi brezbrizneži, ki vidijo samo današnji dan, za jutrišnjega se pa ne brigajo, menijo: Saj vse skupaj ni nič. Vedno primanjkljaj, vedno tarnanje. Najbolje, da nič ne plačamo!

Taki delavci imajo ravno tako pobožno željo kakor podjetniki. Njim bi bilo tudi zelo prijetno, da bi nič ne plačevali za socialne institucije. Zavedno rudarsko in kovinarsko delavstvo pa se

ANTON LEGAT
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 28
ŠPECERIJA, DELIKATESE
ZAJUTRKOVALNICA
LASTNA
MODERNA PRAŽARNA
ZA KAVO

mora zavedati in skrbeti za to svojo važno socialno institucijo, ki obstoja že nad 70 let. Ustanovljena je bila namreč z rudarskim zakonom leta 1854. Že takrat je bilo rudarsko delavstvo zavedno. Za nas bi bila sramota, da bi se manj zanimali, kakor so se takrat. Kakor vse današnje zlo, tako je tudi kriza v pokojninski blagajni bratovske skladnice v naši banovini posledica vojne. Pred vojno l. 1913 je imela ta pokojninska blagajna deset milijonov zlatih kron, ki so po vojni izgubile skoraj vso svojo vrednost. Ta izpadek bi se moral kriti iz javnih sredstev. Dosedaj se še ni. Vendar zato ne smemo pustiti, da nam naše starostno zavarovanje propade. Skrbeti bomo pač morali za delno kritje, dokler nam ne priskoči na pomoč tudi država.

Nemški katoličani za razorožitev. Nemški katoličani so sklenili na svojem osmem zasedanju, da bodo poslali na razorožitveno konferenco manifest, v katerem zahtevajo **viden dokaz razoroževanja** in strogo splošno nadzorstvo. Ta manifest je podpisala tudi večina nemških škofov.

Nemško-francoska gospodarska komisija je imela prvo sejo. Komisija se bo razdelila v štiri podkomisije. Njena naloga je izključno gospodarskega značaja. Raziskati mora vsa gospodarska vprašanja, ki se tičejo skupno Francije in Nemčije.

»Za kratek čas.

Napačno ozdravljen. V lekarno pride fantič in zahteva zdravila zoper zobobol. Lekarnar ga prijazno potolaži in ga povabi, da naj pride bliže. Medtem pa odpre steklenico s salmijakom in jo porine fantu pred nos. Komaj potegne vase sapo, je že na tleh. Ko se opomore, ga vpraša lekarnar, če je že bolje. Prestrašen fantiček pa pove, da je zdrav in je hotel imeti zdravila za svojega brata.

Izreden bogataš. Angleški lord je šel s svojo družino na oddih v Baden-Baden. Ko se je nekega dne sprehajal s svojimi šestimi hčerkami po parku, je videla večja družba in nekdo se je začudil: »Šest hčera! Ubožec.« Lord, ki je to slišal, se je obrnil in odgovoril: »Nisem tako ubog, kakor se Vam zdi. Imam namreč doma še šest hčera.«

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»Če bi bil jaz kateri od tistih,« je nadaljeval čez čas, »bi bil postal slaven glasbenik — saj vem, tu notri je mnogo melodij, ki jih še nihče drugi ni piskal — in če bi bil dosegel svoj cilj, bi bil poročil Elsbeth — in oče bi bil bogat in mati srečna. Zdaj je pa mati mrtva — oče je ubog pohabljenec — Elsbeth bo vzela drugega — in jaz ogledujem piščal, pa ne znam piskati nanjo.«

Zasmejal se je na glas, potem se je pomaknil v ospredje, da je lahko dosegel dimnik. Pobožal ga je in dejal: »A ta piščal, na to se bom naučil piskati, da bo veselje!«

Ko je tako sedel, se mu je zazdelo, da čuje od vrta napol zadušeno hihitanje in šepet. Prislunil ni. Brez dvoma. Tam se je srčkala zaljubljena dvojica, ali pa še več kot ena, zakaj najrazličnejši glasovi so doneli vse križem kot iz gruče vrabcev.

»Dekleta imajo ljube, se mi zdi,« je rekel, »a jim bom že pokazal pot!«

Snel je bič, ki je visel na hlevskih vratih in natihem splezal čez zadnji plot, da bi tujim mačkom prekrižal pot.

Nenadno pa je obstal kakor okamenel, oči so mu izstopile in bičevnik mu je trepetal v rokah. Spoznal je glasove sestra.

Nastopil se je na deblo in poslušal.

»Ali vas zdaj pušča pri miru?« je izpraševal šepetaje eden od ljubih.

»Zdaj ima dosti posla s svojim strojem,« je odvrnil Gretin glas, »celo s svojimi neslanimi pridigami nama prizanaša...«

»No, saj za tiste se nista nikoli dosti brigali?«

Greta se je zasmejala. »Kljub svoji resnosti je pa vendarle neumen fant. Le o ljubezni ne razume prav ničesar. Odkar pomnim, lazi za Elsbeth Douglasovo, pa misliš, da si je kdaj upal ozreti se nanjo z enim samim očesom? No, ta se bo že lepo zahvalila za to, da bi morala vzeti takole solzavo cunjo. — je pa njen bratranec, Leo, že drugačen dečko.«

Srce je grozilo, da se mu bo ustavilo, a poslušal je dalje.

»Ne razumem, zakaj ga sploh poslušata,« je dejal glas ljubega, »midva sva ga vedno pretepala in potem zapodila in v zahvalo naju je pa povrhu prosil še odpuščanja. Takemu zajcu je treba samo zobe kazati.«

»No, počakaj hujskač!« si je mislil Pavel, ki je zdaj vedel, koga ima pred seboj.

Greta pa je odvrnila vneto: »Fej, ampak tega že zaradi naju ni zaslužil. Tako naju ima rad, da bi se morali prav za prav sramovati, da ga slepariva; kar nama le more brati iz oči, vse nama podari. Prisegla bi na to, da je iz same ljubezni zmeraj tako žalosten. Potemtakem človek včasih že lahko poslušata kako moralno pridigo, posebno če se potem kljub vsemu le ne obrača po njej.«

»Dobro, da vem!« je mislil Pavel in lezel v polkrogu okoli njiju, dokler ni prišel do ute, v kateri je taborila druga dvojica.

Tam je bilo vse precej tiše in le od časa do časa je zacvrčal poljub ali smeh izmed temnega listja. Potem je začul Katičin glas:

»In zakaj si zadnje nedeljo toliko plesal z Matildo?«

»To je grdo obrekovanje,« je odvrnil drugi brat. »Kateri grešni gobec ti je pa to natvezil?«

»Župnikova Hedviga mi je pravila!«

»No, ta mi je tudi prava — nevoščljiva ti je, to je vsa storija. Kako me je zadnje nedeljo gledala — mislil sem, da se mi bodo lasje užgali.«

»Oh, hinavka!«

»No, nikar se ne trapi zaradi tega! Hinavke ste vse! Ti moj mali, sladki škranček, moje sončece, moj kuštravček — položi mi glavo v naročje — rad bi te razmršil.«

»Tako?«

»Ne, zdaj mi ležiš na verižici! Tako je prav! — Zapoj mi kaj!«

»O čem naj pojem?«

»O ljubezni!«

»Najprej si zasluži — ti hudobnež!«

Potem je za nekaj časa vse utihnilo, nato je začela Katica nalahno lalati, o slavčku, ki je pel vso dolgo noč do jutra, do pol treh; takrat se je odprlo okence prav na tiho in na lahno. Dekle je vstalo in steklo k oknu, da bi popravilo nesrečo in je našlo ob oknu prislonjeno lestev in na lestvi je stal fant, tralala...
»Tralala.«
»Poj vendar naprejš!«

»Ne, ne! Prav za prav je nespodobno!«

»Zakaj pa začinjaš?«

Zahihitala je in umolknila.

»Poj kaj drugega!«

»Preden zapojem — mi daj poljubček!«

Kratka borba, potem njegov glas: »Kaj? Najprej hočeš, potem se pa upiraš, ti mačka!«

»Tu sem!«

»Izpusti! — Strela! — Praskaš!«

»Če vzameš drugo, ti izpraskam oči!«

»Nič drugega?«

»Ne, legla bom pod brinjev grm in stradala do smrti. Na pogreb pa moraš priti tudi ti! Ha, to bo lepo! — A pazi malo, znam lepo pesmico...«

In zapela mu je spet o samotnem grobu na poljani, kjer spi mrtev pevec, ljubezen ga je umorila. Spi in spi v temnem domu, a nikdar ne bo prespal svoje ljubezni. Tam naj čaka dragi, dokler se pevec ne prebudi, potem bo vedel, kolika je njena ljubezen. Kdor pozna pesem in kdor pozna ljubezen, ta bo že vedel, kako je to...
»Ni to lepo?«

»Strašno! Kje si slišala to, mucka?«

»Našla sem jo nekoč v knjigi napevov, ki je bila včasih materina! Mislim celo, da jo je sama naredila.«

Med vsem pogovorom je stal Pavel v mučni cmami za uro. Ko pa je začel materino ime, ga je jeza premagala. Udaril je z bičem čez glavi dvojice, da se je velo listje na uti z glasnim šumom sulo na vse strani.

Z glasnim krikom so planili kvišku. — Komaj sta ga brata prepoznala, sta že napravila take obraze, kot da se hočeta odpraviti domov, a dekletu sta se ju s prošnjami oklepali. Iskali sta varstva pred lastnim bratom.

»Sem!« jima je zavpil. — Spustili sta vsaka svojega ljubega in zbežali skupaj, da bi druga drugo krili.

Erdmanna sta se umikala vedno dalje.

»Vidva ostaneta tu!« je zakričal.

»Kaj hočeš od naju?« je rekel starejši, ki se mu je prvemu povrnila drznost.

»Odgovarjala mi bosta!«

»Saj veš, kje naju lahko najdeš,« je odvrnil mlajši in vlek el brata za suktnjo, naj jo popiha z njim. A ta hip ga je Pavel pograbil za prsa...
»Izpusti!« je zavpil Erdmann.

»Z menoj v hišo!«